

МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНЕ КРАЄЗНАВСТВО – ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Гринь Ю. М.

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри музики,
Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка

Полікультурне середовище сучасної України – це сукупність культурних, духовних і матеріальних чинників існування та діяльності суб'єктів, в яких відображені культурне розмаїття суспільства і характер відносин між суб'єктами, що представляють різні етнічні та інші соціальні групи (мовні, конфесійні, гендерні тощо). Зазначимо, що важливим на сьогодні є усвідомлення значущості української національної культури для становлення і розвитку молодого покоління, що потребує побудови педагогічної системи духовного розвитку молоді на основі цілісної музично-педагогічної науки, яка б охоплювала всі ланки державної, громадської освіти та самоосвіти, сприяла розвитку неперервної музичної освіти.

Пріоритетними напрямками готовності майбутнього учителя мистецтва, музичного мистецтва до професійної діяльності є опора на гуманістичні цінності і традиції українського виховання; використання позитивного зарубіжного досвіду з розвитку міжкультурних компетенцій; конструювання змісту освіти та педагогічного процесу на основі ознайомлення, усвідомлення і використання культурних та мистецьких надбань України; врахування соціокультурного досвіду особи у навчанні та вихованні; забезпечення умов активного включення учнів у культуротворчу та соціально-перетворювальну діяльність.

Сьогодні є актуальним вивчення історії, культури та мистецтва українського народу, збереження від забуття народних шедеврів і передачі їх прийдешнім поколінням. Справжнє народне мистецтво дає змогу засвоїти набутий життєвий досвід людства, сприяє моральному розвитку і духовному збагаченню особистості, допомагає зрозуміти зануритися у світ тих, хто творив до нас, уявити спосіб життя і думки людей, систему цінностей попередніх епох.

Питання краєзнавства як поняття, складових розвитку українського краєзнавства та його ролі у розбудові суверенної України стали предметом наукових розвідок О. Бажана, Г. Бондаренка, П. Кононенка, Р. Маньковської, Г. Піскорської, В. Прокопчука, О. Реєнта, П. Толочко, П. Тронька.

На думку П. Тронька краєзнавство – це і розділ історичної науки, і просвітництво, і складова навчально-виховного процесу, і зміст діяльності позашкільних навчальних закладів туристсько-краєзнавчого профілю. Предметом дослідження краєзнавства є конкретний регіон, а об'єктом – його

історія, природа, населення, господарство, культура, пам'ятки матеріальної і духовної культури. Завдання дослідника-краєзнавця – знайти і показати специфічні відмінності кожного краю [1].

Важливим аспектом підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва є його готовність до реалізації основних положень музично-педагогічного краєзнавства. Тому студенти серед вибіркових дисциплін можуть обрати «Музично-педагогічне краєзнавство», у ході вивчення якого можуть ознайомитися з ідеями, концепціями, творчістю, які належать доробками Г. Верьовці, М. Вериківському, К. Квітці, П. Козицькому, О. Кошицю, М. Леонтовичу, М. Лисенку, Є. Ліньовій, Я. Степовому, К. Стеценку, Д. Ревуцькому та іншим.

Метою вивчення курсу є ознайомлення та поглиблення фахових знань з історії педагогіки та історії України, краєзнавства і народознавства, етнографії і фольклору, історії мистецтва і мистецтвознавства, теорії та методики музичного виховання, здобуття практичних умінь і навичок краєзнавчо-пошукової діяльності. Зміст дисципліни – опанування теоретичних і методологічних основ регіональних досліджень, історії розвитку музичної освіти на Полтавщині; періодів розвитку Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка: від минулого до сьогодення; ознайомлення з видатними музикантами-педагогами Полтавщини. Також важливим є усвідомлення значущості і можливостей Державних архівів та наукових установ з питань вивчення документів та пам'ятних місць на території рідного краю.

Результатами навчання є:

- знати історію освіти Полтавщини, концепції Полтавської педагогічної школи, історію створення та діяльність Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка;
- знати особливості організації і зміст навчально-методичної та науково-методичної роботи у закладі вищої освіти, видатних музикантів-педагогів Полтавщини;
- оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці і світоглядних, екологічних, духовних, етико-естетичних ціннісних орієнтацій і переконань із метою саморозвитку, самовдосконалення впродовж життя
- використовувати професійні знання й уміння для вирішення практичних завдань у галузі культурно-просвітницької діяльності та музичної педагогіки, у музично-виховній роботі з учнями навчальних закладів, художніми колективами;
- сформувати навички художньої самоосвіти, краєзнавчо-пошукової та культурно-просвітницької діяльності, виховати й розвинути у студентів творче сприймання музичного мистецтва, художньо-естетичну та емоційну культуру;
- здійснювати зв'язок з учасниками історичних подій; систематизувати зібраний матеріал (легенди та географічні назви рідного краю; фольклорно-етнографічний матеріал; фотографії, малюнки, гравюри, плакати, картини, записи спогадів старожилів та учасників історичних подій).

Базисом відродження історичної пам'яті, виховання національної гідності учнів, щирої любові до рідного краю та мистецтва можуть стати праці та діяльність фольклористів і музикознавців Полтавщини, серед яких назвемо В. Верховинця, Н. Дем'янко, А. Жданова, Г. Левченка, В. Міщенко, Е. Нос, М. Фісуна.

Чільне місце серед відомих особистостей Полтавщини посідає Володимир Олександрович Щепотьєв (1880-1937) – педагог, професор, відомий вчений, мистецтвознавець, етнограф, архівіст, перекладач, поет, композитор. Фольклористична діяльність штучно стримувалася суворими репресивними заходами. Проте його діяльність у найскрутніші часи була спрямована на захист рідного мистецтва, ціною власного життя він відстоював національні пріоритети у сфері культури. Ім'я В. О. Щепотьєва внесено в історію освіти України, зокрема ми знаходимо повідомлення про нього у монографії В. Марочка й Г. Хілліга «Репресовані педагоги України: Жертви політичного терору (1929-1941)», у підручнику С. Сірополка «Історія освіти в Україні» тощо. В архівах України й Російської федерації зберігаються численні документи, які пов'язані з ім'ям В. Щепотьєва. Проте, на сьогодні опубліковані про нього лише науково-популярні статті Л. Бабенко, І. Бажанова, Л. Івахненко, М. Лазорського, П. Ротача, які відображають його етнографічну, педагогічну та просвітницьку діяльність.

Незважаючи на складні соціально-історичні умови та адміністративно-політичний тиск, він виявив громадянську мужність і своєю творчістю, невпинною діяльністю зробив значний внесок у розвиток педагогічної науки й української культури.

Важливість музично-педагогічної краєзнавчої підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва є беззаперечною у сучасних умовах формування полікультурного суспільства.

Список літератури:

1. Тронько П. Т. Краєзнавство України: здобутки і проблеми (до III з'їзду Всеукраїнської спілки краєзнавців). К.: Інститут історії України, 2003. 125с.